משניות סדר נזיקים

על פי מהדורת הרב דוד אלטאראס ז"ל שהודפס בשנת ה'תק"ע בעיר פיסא

פה ירושלים יע״א שנת דובר שלום לכל עמו לפ״ק

הוצאת חטף־סגול 2024

ע"י שמעון מונטגיו Xקבר ע"י שמעון מונטגיו הובא לדפוס באמצעות

תפלת ר' נחוניא בן הקנה שחייב לאומרה כל הנכנס לבית המדרש ללמוד יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶידְ יְיָ אֱלֹהֵי שֶׁלֹּא יֶאֶרַע דְּבֵר תְּקְלָה עַל יָדִי וְלֹּא אֶבְּשֵׁל בְּרַבִּר הְּלָכָה וְיִשְׂמְחוּ בִּי חֲבֵירִי וְלֹא אוֹמֵר עַל טְהוֹר טָמֵא וְלֹא עַל בְּרַבִּר הֲלָכָה וְיִשְׂמְחוּ בִּי חֲבֵירִי וְלֹא עַל אָסוּר מֻתָּר וְלֹא יַבְּשְׁלוּ חֲבֵירִי טְמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל מֻתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מֻתָּר וְלֹא יִבְּשְׁלוּ חֲבֵירִי בִּלְכָה וְאֶשְׁמַח בָּהֵם:

והאר״י זצוק״ל היה אומר אחר תפלה זו שני פסוקים אלו בִּי יְיָ יְתֵּן חְכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה: גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפִּלָאוֹת מִתּוֹרָתֵדְ:

קודם הלימוד

כתוב בספר תוצאות חיים כשפותח הספר ללמוד בו יאמר הְּנְנִי רוֹצֶה לִלְמוֹד כְּדֵי שֶׁיְבִיאֵנִי תַּלְמוּד זֶה לִידִי מַעֲשֶׂה וְלִידֵי מִדּוֹת הָנְּנִי רוֹצֶה לְלְמוֹד כְּדֵי שֶׁיְבִיאֵנִי תַּלְמוּד זֶה לִשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִידְ יְשָׁרוֹת ּוְלִידֵי יְדִיעַת הַתּוֹרָה וַהְרֵינִי עוֹשֶׁה לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְרִידְ יְשִׁרוֹת וֹשְׁבֵינְת הָּוֹלְוּ וּרְחִימוּ יִנִינִי נוֹעַם יְהוְה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה הוֹא וּשְׁבִינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָהוּ:

משניות סדר נזיקים

יש בו י' מסכתות וזהו סדורן
א בבא קמא י פרקים ב בבא מציעא י פרקים ג בבא
בתרא י פרקים ד סנהדרין יא פרקים ה מכות ג פרקים לשבועות ח פרקים ז עדויות ח פרקים ח ע"ז ה פרקים ט אבות ו פרקים י הוריות ג פרקים ט אבות ו פרקים י הוריות ג פרקים י

בין הכל ע"ד פרקים:

ויש שמסדרים אחר שבועות ע״ז ואחר כך הוריות ואתר כל אבות ולבסוף עדויות ושניהם ניתנו מרועה אחד

מסכת בבא קמא

פרק א

אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין. הַשּׁוֹר. וְהַבּוֹר. וְהַמַּבְעָה. וְהַבּוֹר. וְהַמַּבְעָה. וְהֹבּיר. וְהַבּוֹר. וְהַבּּוֹר. וְהַבּּעָה. וְלֹא הָרֵי הַשּׁוֹר בַּהֲרֵי הַמַּבְעָה. וְלֹא הָרֵי הַשִּׁוֹר. וְלֹא זֶה וְזֶה שֶׁיֵשׁ בְּהֶן רוּחַ חַיִּים. וְלֹא זֶה וְזֶה שֶׁדִּרְכָּן חַיִּים. וְלֹא זֶה וְזֶה שֶׁדִּרְכָּן לִילֵדְ וּלְהַזִּיק. הַבּוֹר שָׁאֵין דַּרְכּוֹ לִילֵדְ וּלְהַזִּיק. הַצַּד לִילֵדְ וּלְהַזִּיק. הַבּוֹר שָׁאֵין דַּרְכּוֹ לִילֵדְ וּלְהַזִּיק. הַצַּד הַבּוֹר שָׁאֵין דַּרְכּוֹ לִילֵדְ וּלְהַזִּיק. הַשָּׁהִזִּיק. הַשְּׁלוּמִי נָזֶק. בְּמִיטַב הָאָרֵץ:

חָב הַמַּזִיק לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמִי נָזֶק. בְּמֵיטַב הָאָרֵץ:

בְּל שֶׁחַבְתִּי בִשְׁמִירָתוֹ· הִכְשַׁרְתִּי שֶׁת נִזְקוֹ· הִכְשַׁרְתִּי בְּלְשִׁרְתִּי בְּשְׁמִירָתוֹ· הִכְשַׁרְתִּי בְּקֹשִׁר בְּל נִזְקוֹ· בְּמִקְצַת נִזְקוֹ· חַבְתִּי בְתִשְׁלוּמֵי נִזְקוֹ· בְּהָכְשֵׁר בְּל נִזְקוֹ· נְכָסִים שֶׁא בְּנֵי בְרִית· נְכָסִים נְּכְסִים שֶׁל בְּנֵי בְרִית· נְכָסִים הַמְּיוּחָדִים (וּבְכָל מְקוֹם) חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְּיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק הַמְיִּחְרוֹים (וּבְכָל מְקוֹם) חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְּיוּק לְשַׁלֵם תַּשְׁלוּמֵי וּרְשׁוּת הַנִּזְּק וְהַמַּזִּיק וּבְשָׁהִיּק הָבְּבְיִיטֵב הָאָרֵץ:

י שוֹם כֶּסֶף וְשָׁוֵה כֶסֶף בִּפְנֵי בֵית דִּין וְעַל פִּי עֵדִים בְּנֵי חוֹרִין וּבְנֵי בְרִית. וְהַנָּשִׁים בִּכְלַל הַנָּזֶק. וְהַנָּזֶק וְהַמַּזִיק בַּתַּשִׁלוּמִין:

ְּחֲמִשָּׁה תַּמִּין ּוַחֲמִשָּׁה מוּעָדִין ּהַבְּהֵמְה אֵינְהּ מוּעֶדֶת הַמְשָׁה תַּמִּין ּוַחֲמִשָּׁה מוּעָדִין הַבְּהֵמְה אֵינְהּ מוּעֶדֶת לֹא לֹגוף וְלֹא לְשוּדְ ּ וְלֹא לְרַבּוֹץ וְלֹא לִבְעוֹט ּלֹא לִגַּח וְלֹא לָאֵר לָהְי וְלֹא לְהַבּוֹץ מוּעֶדֶת לִשְׁבּוֹר הַשֵּׁן מוּעֶד לֶאֱכוֹל אֶת הָרָאוּי לְהּ הָרֶגל מוּעֶדֶת לִשְׁבּוֹר

בְּדֶרֶדְ הִלּוּכָהּ וְשׁוֹר הַמּוּעָד ּ וְשׁוֹר הַמַּזִיק בְּרְשׁוּת הַנּּזְקּ.
וְהָאָדְם ּהַזְּאֵב וְהָאֲרִי וְהַדּוֹב וְהַנְּמֵר וְהַבַּרְדְּלָס וְהַנְּחָשׁ הֲרֵי
אַלּוּ מוּעָדין ּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בִּזְמָן שֶׁהֵן בְּנֵי תַרְבּוּת אֵינָן
מוּעָדין ּוְהַנְּחָשׁ מוּעָד לְעוֹלָם ּ מַה בֵּין תָּם לַמּוּעָד ּ (אֶלָא)
שֶׁהַתָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזֶק מִגּוּפּוֹ וּמוּעָד מְשַׁלֵם נָזֶק שְׁלֵם מִן
הָעֲלִיָּה:

יום יד

פרק ב

בֵּיצַד הָרֶגֶל מוּעֶדֶת לִשְׁבּוֹר בְּדֶרֶךְ הִלּוּכָהּ. הַבְּהֵמְה מוּעֶדֶת לְהַלֵּךְ כְּדַרְכָּהּ וִלִשְׁבּוֹר.הְיְתָה מְבָעֶטֶת אוֹ שָׁהִיוּ צְרוֹרוֹת מְנַתְּזִין מִתַּחַת רַגְלֶיהָ. וְשִׁבְּרָה אֶת הַבֵּלִים מְשַׁלֵּם חֲצִי גָזֶק. דְרְסָה עַל הַכָּלִי. וְשִׁבְּרַתּוּ. וְנְפַל עַל כָּלִי אַחֵר וִשְׁבְּרוֹ. עַל הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם נָזֶק שַׁלֵם. וְעַל הָאַחֲרוֹן מְשַׁלֵּם חֲצִי גָזֶק.הַתַּרְגְּגוֹלִים מוּעָדִין לְהַלֵּךְ בְּדַרְכָּן וְלִשְׁבּוֹר. הָיָה דְלִיל קְשׁוּר בְּרַגְלִיו. אוֹ שֶׁהָיָה מְהַדֵּס וְשִׁבֵּר אֶת הַבּּלִים. מְשַׁלֵּם חֲצִי גָזֶק:

בּנִצַד הַשַּׁן מוּעֶדֶתּ לֶאֶכוֹל אֶת הָרָאוּי לְהּ הַבְּהֵמְה מוּעֶדֶת לֶאֶכוֹל פִּירוֹת וִירְקוֹתּ אֲכְלָה כְסוּת אוֹ כֵלִים מוּעֶדֶת לֶאֶכוֹל פּירוֹת וִירְקוֹתּ אֲכְלָה כְסוּת אוֹ כֵלִים מְשַׁלֵם חֲצִי נֶזֶקּ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּרְשׁוּת הַנִּזְקּ אֲבָל בְּרְשׁוּת הָנִּזְקּ אֲבָל בְּרְשׁוּת הָנִדְּכִים פָּטוּר וְאִם נֶהֱנֵית מְשַׁלֵם מַה שֶׁנֶּהֱנִית בִּיצִד (מְשַׁלֵם מַה שֶׁנֶּהֱנִית אֶבְלָה מִתּוֹדְ הֶרְחָבָה מְשַׁלֵם מַה שֶׁנָהְנִית מָצִדִי הֶרְחָבָה מְשַׁלֵם מַה שֶׁהִזִּיקָה מִפֵּתַח מַה שֶׁנָהְנִית מָצִדִי הֶרְחָבָה מְשַׁלֵם מַה שֶׁהִזִיקָה מִפְּתַח

הֶחְנוּת (מְשַׁלֵּם) מַה שֶּׁנֶּהֲנֵית ּמְתוֹךְ הֶחְנוּת (מְשַׁלֵּם) מַה שֵׁהִזִּיקָה:

ַּ הַכֶּלֶב וְהַגְּּדִי שֶׁקְפְּצוּ מֵראשׁ הַגָּג. וְשִׁבּרוּ אֶת הַכֵּלִים. מְשַׁלֵּם נָזֶק שָׁלֵם מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוּעָדִין הַכֶּלֶב שֶׁנְּטַל הַחֲרָרָה וְהָלַךְּ לַגְּדִישׁ אָכַל הַחֲרָרָה וְהִדְלִיק הַגְּדִישׁ עַל הַחֲרָרָה מְשַׁלֵּם נָזֶק שָׁלֵם וְעַל הַגָּדִישׁ מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזֶק:

י אֵיזֶה הוּא תָם ּ וְאֵיזֶה הוּא מוּעָד ּ מוּעָד כָּל שֶׁהַעִידוּ בוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים ּ וְתָם מִשֶּׁיַחֲזוֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים ּ דִּבְרֵי רְבִּי יְהוּדְה ּ רְבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מוּעָד שֶׁהַעִידוּ בוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים ּ וְתָם כָּל שֶׁיְהוּ הַתִּינוֹקוֹת מְמַשְׁמְשִׁין בּוֹ וְאֵינוֹ נוֹגַחַ:

שׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּזְּק בֵּיצַד נְגַח נְגַף נְשַׁךְ רָבַץ.
בְּעַט בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְשַׁלֵם חֲצִי נֶזֶק בִּרְשׁוּת הַנִּזְּק
בְּנַט בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְשַׁלֵם חֲצִי נֶזֶק שְׁלֵם חֲצִי נֶזֶק
אָמַר לְהָם רִבִּי טַרְפּוֹן וּמְה אִם בִּמְקוֹם שֶׁהֵּמְל עַל הַשֵּׁן וְעַל הָנֶגְל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא פְּטוּר הְחָמִיר עַל הַשָּׁן וְעַל הָנֶגְל בְּרְשׁוּת הַנִּזְק לְשַׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם מְקוֹם שֶׁהָחְמִיר עַל הַקֶּרֶן בִּרְשׁוּת הַנִּזְּק לְשַׁלֵם נָזֶק שְׁלֵם מְצִי נֶזֶק. אֵינוֹ דִין שֶׁנַּחְמִיר עַל הַקֶּרֶן בִּרְשׁוּת הַנִּזְּק לְשַׁלֵם נָזֶק שְׁלֵם אֲמִיך אֹמְי בְּבְּרְשׁוּת הַנִּזְּק לְשַׁלֵם נָזֶק שְׁלֵם אֲמִר לֹהָ אֲבִין מְנִין מָּבָּר בְּרְשׁוּת הַנִּזְל לְשָׁלֵם נְזֶק שְׁלֵם אָבִי לֹא אָדוֹן קָרֶן מַקְּרָן אַנְּ בְּרְשׁוּת הָנִבְּים חֲצִי נָזֶק. אַבְין מָבְּרְשׁוּת הָנִבְּים הְצִי נְזֶק שְׁלֵם בְּמְלוֹם שְׁהַחְמִיר עַלְּיִבְּים הְצִי נְזֶק שְׁבָּר לְמָב בְּבְשׁוּת הְנִבְּים חֲצִי נָזֶק. אַבְּיוֹן וְעַל הָבְּיִל לְשְׁבְּים בְּמְלוֹם שְׁהָקוֹל עַל הַשֵּׁן וְעַל הָנָץ הְבִּים הְבִין מְרָצִי נְזֶק הְצִיּנְ לֹא אָדוֹן לֵל הַשְּׁן וְעַל הָבְיִין וְעַל הָבְים הְבִים הְבִּים הְבִּים הְבִּים שְׁהָבְיל עַל הַשָּׁן וְעַל הָבְיּוֹן מְלְבִים הָּבְּים הְבִּבְין מְהָבְיל עַל הַשָּׁן וְעַל הָנְעָל הָּנְים בְּבְּים הָבְיִם הְבִּים שְׁהָבְין מְלְבִיל הַתְּבִים הָּחְבִים הָּחְמִים שְׁהָבְין מְלְבִּים הָּבְּים הָּחְמִיר בְּקְּבָּן מְלְבִים הְבָּבְּים הְבִּים הְיִבְים הְבִּים הְיִבְּים הְיִבְּים הְיִבְּים הְיִבְּים הְיִבְּים הְּבִים הְיִבְּים בְּבְּים הְיִבְּים הְבִּים הְּבְּים בְּבְּים הְיִבְּים הְיִבְּים הְבְּיִים בְּבְּים הְּבְּים הְבִּים הְבִּים בְּבְּים בְּבְּים הְּבְּים הְבְּבְים הְבִּים הְּבְּים הְּבְּים הְבְּבְּים הְיבִּים הְיבִּים הְּבְּים בְּבְּים בְּבְּים הְיּבְּים הְּבְּיוֹם בְּבְּים הְבְּים הְבְּיבְים הְבִּים הְּבְּים הְּבְּבְים הְּבְּים הְּבְּים הְּבְּים הְבְּבְיּבְים הְּבְּבְּים הְּבְּבְּים הְבְּים הְּבְּים הְם בְּבְּים הְבְּבְּים הְבְּבְים הְבְּבְּיוּת הְבְּבְּים הְּבְּבְים הְּבְּים הְּבְּיוֹם הְּבְּים הְּבְּים הְּבְּיוֹם הְּבְּבְּבְּים הְּבְּים בְּים

ּוְעַל הָרֶגֶל בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק. אֵינוֹ דִין שֶׁנַּחְמִיר בְּקֶרֶן. אֲמְרוּ לוֹ דַּיּוֹ לַבְּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן.מֵה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חֲצִי נָזֶק אַף בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק חֲצִי נָזֶק:

י אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין שׁוֹגֵג·בֵּין מֵזִיד·בֵּין עֵר·בֵּין יָשֵׁן· סִמָּא אֶת עֵין חֲבֵירוֹ וְשִׁבַּר אֶת הַבֵּלִים·מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם:

פרק ג

הַמַּנִּיחַ אֶת הַכַּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ וְשִׁבְּרָהּ פָּטוּר וְאָם הוּזָק בְּהּ בַּעַל הֶחְבִית חַּיָּב בְּנִזְקוֹ נִשְׁבְּרָה כַדּוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהָחְלַק אֶחְד בַּמַּיִם אוֹ שֻׁלְּקָה בְחַרְסֶיהָ חַיָּב ּרִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּמִתְכַּוּין חַיָּב אוֹ שֻׁלְּקָה בְחַרְסֶיהָ חַיָּב ּרִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּמִתְכַּוּין חַיָּב בּּמִים בְּמִרְכַּוּין פָּטוּר:

ַ הַשׁוֹפֵּךְ מַיִם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזָק בְּהֶן אַחֵר. חַיָּב בְּנְזְקוֹ הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַוְּכוּכִית וְהַגּוֹדֵר אֶת גִּדְרוֹ בְּקוֹצִים וְגָּדֵר שֶׁנְּפַל לְרְשׁוּת הָרַבִּים וְהֻזְּקוּ בְהֶן אַחֵרִים תַיָּב בְנִזְקָן:

חַיָּב בְנִזְקָן:

י הַמּוֹצִיא אֶת תִּבְנוֹ וְאֶת קַשׁוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים לַוְבְלִים. וְהוּזְּק בְּהֶן אַחֵר. חַיָּב בְּנִזְקוֹ. וְכָל הַקּוֹדֵם בְּהֶן זְכָה. רַבְּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל הַמְּקַלְקְלִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִוִּיקוּ. חַיָּבִין לְשַׁלֵּם. וְכָל הַקּוֹדֵם בְּהֶן זָכָה. הַהוֹפֵּדְ אֶת הַגַּלֵל בִּרְשׁוּת הַרַבִּים. וְהוּזַק בָּהֵן אַחֵר. חַיַּב בְּנִזְקוֹ: יִ שְׁנֵי קַדָּרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה וְנִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָתְלַל הַשָּׁנִי בָּרָאשׁוֹן הָרָאשׁוֹן חַיָּב בְּנִזְקֵי שֵׁנִי:

" זֶה בָּא בַחֲבִיתוֹ ּוְזֶה בָּא בְּקוֹרָתוֹ ּנִשְׁבְּּרָה כַדּוֹ שֶׁל זֶה בְּא בְּקוֹרָתוֹ נִשְׁבְּרָה לַהַלֵּךְ וְלֵזֶה רְשׁוּת בְּקוֹרָתוֹ שֶׁל זֶה פְּטוּר שֶׁלַזֶּה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ וְלֵזֶּה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ וְלֵזֶּה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ וְלֵזֶּה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ הְנִית אֲחֲרוֹן ּנִשְׁבְּרָה חְבִית אַחֲרוֹן ּנִשְׁבְּרָה חְבִית בְּקוֹרָה הַבְּעל חְבִית בְּקוֹרָה חָבִית בְּעל חְבִית בְּקוֹרָה חַבִּית בְּקוֹרָה חַלָּב רִאשׁוֹן וּבְעַל קוֹרָה אַחֲרוֹן נִשְׁבְּרָה חָבִית בְּקוֹרָה תַיָּב רְאשׁוֹן וּבְעל חְוֹרָה אֲחַרוֹן נִשְׁבְּרָה חָבִית בְּקוֹרָה עֲמוֹד וְאָם עְמֵד בַּעַל חְוֹרָה עֲמוֹד וְאָם בְּעַל חְוֹרָה עֲמוֹד חַיִּב לְ הַבְעל חְוֹרָה עֲמוֹד חִבִּית בְּפִשְׁתְּנוֹ:

י שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים· אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלַּרִי אוֹ שֶׁהִיוּ שְׁנֵיהֶם רָצִים· וְהִוִּיקוּ זֶה אֶת זֶה· שְׁנֵיהֶם מְהַלַּךְ· אוֹ שֶׁהִיוּ שְׁנֵיהֶם רָצִים· וְהִוּיקוּ זֶה אֶת זֶה· שְׁנֵיהֶם בְּטוּרִין:

י הַמְבַקֵּעַ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְהִזִּיק בִּרְשׁוּת הָרַבִּים· בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִזִּיק בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד· בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְהִזִּיק בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אַחֵר· חַיָּב:

שְׁנֵי שְׁוָרִים תָּמִים שֻׁחִבְּלוּ זֶה אֶת זֶה. מְשַׁלְּמִים בַּמּוֹתָר נָזֶק שְׁנֵים תַּצִיהָם מוּעָדִים. מְשַׁלְמִים בַּמּוֹתָר נָזֶק שְׁלֵם.
 שְׁלֵם תְּם וְאֶחָד מוּעָד מוּעָד בְּתָם מְשַׁלֵם בַּמּוֹתָר נָזֶק שְׁנֵי אֲנְשִׁים שְׁלֵם. תְּבֹּמוֹתָר נָזֶק שְׁלֵם. אָדָם בַּמּוּעָד שְׁחַבְּלוּ זֶה בְזֶה. מְשַׁלְמִים בַּמּוֹתָר נָזֶק שְׁלֵם. אָדָם בַּמּוּעָד שְׁחַבְּלוּ זֶה בְזֶה. מְשַׁלְמִים בַּמּוֹתָר נָזֶק שְׁלֵם. אָדָם בְּמוּעָד וֹמִיּעָד בְּאָדָם. מְשַׁלְמִים בַּמּוֹתָר נָזֶק שְׁלֵם. אָדָם בְּתָם וְתָם וֹמִם מִּמוֹתָר בָּיִלְם בְּמִוֹתָר נָזֶק שְׁלֵם. אָדָם בְּתָם וְתָם וֹמִם בֹּמוֹתָר בְּיִבְּם וְתָם וְתָם

בָּאָדָם· אָדָם בְּתָם מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר נָזֶק שָׁלֵם· תִּם בָּאָדָם מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר חֲצִי נָזֶק·רִבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר אַף תִּם שֶׁחִבֵּל בָּאָדָם· מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר נָזֶק שָׁלֵם:

שור שׁנֶה מְנֶה שֶׁנְגַח שׁוֹר שְׁנֶה מְאתִים וְאֵין הַנְּבֵילָה יָפָה כְּלוּם נוֹטֵל אֶת הַשׁוֹר שׁוֹר שְׁנֶה מְאתַיִם שֶׁנְגַח שׁוֹר שְׁנֶה מְאתַיִם שָׁנְגַח שׁוֹר שְׁנֶה מְאתַיִם וְאֵין הַנְּבֵילָה יָפָה כְּלוּם אָמַר רְבִּי מֵאִיר עַל זֶה נָאֲמַר וּמְכְרוּ אֶת הַשׁוֹר הַחֵי וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ אָמַר לוֹ רְבִּי יְהוּדָה וְכֵן הַלְּכָה קִיַּמְתְּ וּמְכְרוּ אֶת הַשׁוֹר הַחִי לוֹ רְבִּי יְהוּדָה וְכֵן הַלְּכָה קִיַּמְתְּ וּגְם אֶת הַמֵּת יֵחֵצוּן וְאֵיזֶה זָה וֹחִצוּ אֶת כַּסְפּוֹ שְׁנָגַח שׁוֹר שְׁנֶה מְאתַיִם וְהַנְּבַלָּה יִפָּה חַוֹי וְחָצִי הַמֵּת וְזָה נוֹטֵל חֲצִי הַמֵּת וְזָה נוֹטֵל חֲצִי הַמֵּת וֹחֵצִי הַמֵּת וְזָה נוֹטֵל חֲצִי הַמֵּת:

י ישׁ חַיִּיב עַל מַעֲשֵׁה שׁוֹרוֹי וּפְטוּר עַל מַעֲשֵׁה עַצְמוֹי שׁוֹרוֹ עַל מַעֲשֵׁה עַצְמוֹי שׁוֹרוֹ עַל מַעֲשֵׁה עַצְמוֹי שׁוֹרוֹ שְׁפִּצְשׁה עַצְמוֹי שׁוֹרוֹ עָפְּנִשׁ פְּטוּר וְהוּא שֶׁבִּיֵשׁ חַיִּיב עַל מַעֲשֵׁה עַצְמוֹי שׁוֹרוֹ שֶׁפִּגְשׁ פְּטוּר וְהוּא שֶׁפִּמָא אֶת עֵין עַבְדּוֹי עַבְדּוֹ וְהִפִּיל אֶת שִׁנּוֹ חַיִּיב שׁוֹרוֹ שֶׁחִבֵּל בְּאָבִיו וְאִמוֹ חַיִּיב יְוְהוּא שָׁחָבֵּל בְּאָבִיו וְאִמוֹ חַיִּיב יְוְהוּא שָׁחָבֵּל בְּאָבִיו וְאִמוֹ חַיִּיב יְוְהוּא שָׁחָבֵּל בְּאָבִיו וְאִמוֹ פְּטוּר שׁוֹרוֹ שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגְּדִישׁ בְּשַׁבָּת פְּטוּר בְּנַבְשׁוֹי: מִהוּא שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגְּדִישׁ בְּשַׁבָּת פְּטוּר מְתְחַיֵּב בְּנַבְשׁוֹ:

שׁוֹר שֶׁהְיָה רוֹדֵף אַחַר שׁוֹר אַחֵר (וְהוּזְק)· זֶה אוֹמֵר שׁוֹר שָׁהְיִה רוֹדֵף אַחַר שׁוֹר אָחָר (וְהוּזְק)· זֶה אוֹמֵר לֹא כִי· אֶלָּא בְּסֶלַע לָקָה· הַמּוֹצִיא שׁוֹרְדְּ הִזִּיק· וְזֶה אוֹמֵר לֹא כִי· אֶלָּא בְּסֶלַע לָקָה· הַמּוֹצִיא

מַחֲבֵירוֹ עָלָיוֹ הֵרְאָיָה ּ הִיוּ שְׁנֵיִם רוֹדְפִין אַחַר אֶחָד ּ זֶה אוֹמֵר שׁוֹרְדְּ הִזִּיק ּשְׁנֵיהֶם פְּטוּרִין אוֹמֵר שׁוֹרְדְּ הִזִּיק ּשְׁנֵיהֶם פְּטוּרִין אוֹמֵר שׁוֹרְדְּ הִזִּיק שְׁנֵיהֶם הַיָּבִים ּ הָיִּה אֶחָד אָם הִיּנִיהֶם חַיָּבִים ּ הָיִּה אֶחָד גְּדוֹל ּ וְאָחָד קְטָן הַנִּזִּיק אוֹמֵר גְּדוֹל הִזִּיק וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר גְּדוֹל הִזִּיק וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָא תְם הִזִּיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָא תְם הִזִּיק הַמִּזִיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָא תְם הִזִּיק הַמוֹצִי אַחָר הָנִין שְׁנִים ּ אֶחָד בְּחֹל וְאָחָד קְטָן הַמּוֹצִי אַחְד בְּרוֹל וְאֶחָד קְטָן יְהַמַּזִיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא תְטְן וְהַמַּזִיק אִנִם הִנְּיִן אָתְר בִּנְּלְ אִנְם הַנְּיִן אָתְר בִּנְּלִין אָמְר בִּנְּלִין אָתְר בִּנְּלִין אָתְר בִּנְּלְ אוֹמֵר מוּעָד הִזִּיק אָת הַנְּלְטִן אֶת הַנְּדוֹל אֶת הַקְּטָן אֶחְד מוּעָד הַנִּלְ אוֹמֵר מוּעָד הִזִּיק אָת הַנְּדוֹל וְתְם אָת הַנְּיִן הִמִּנִין וּהַמַּזִיק אוֹמֵר לֹא כִי אָלָּא תְם אֶת הַנְּדוֹל וְתְם אָת הַנְּיִן הִמִּנִין אוֹמֵר לֹא כִי אָלָא תָם אֶת הַנְּדוֹל וְתְם הִמוֹעִד אֵת הַקְּטָן הַמּוֹצִיא מִחַבֵּירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה אוֹמֵר לֹא כִי אָלָא תָם אָת הַנְּיִל אוֹמֵר לֹא כִי אָלָא תִם אָת הַנְּיִן הַנְּיִן הִמִּנִין הִמּוֹצִי אִמְר בִּנְּין הַמְּמִן הִמּוֹבִירוֹ עַלָיו הָרִנְיִי הְנִיּאָיה.

פרק ד

שׁוֹך שֶׁנְגַח אַרְבַּע וַחֲמִשָּׁה שְׁוָרִים ּ זֶה אַחַר זֶה יְשַׁלֵּם לָאַחְרוֹן שֶׁבָּהֶם ּ וְאָם יֵשׁ בּוֹ מוֹתָר יַחֲזִיר לְשֶׁלְּפְנִיוּ וְהָאַחֲרוֹן שֶּבְּהֶם ּ וְאָם יֵשׁ בּוֹ מוֹתָר יַחֲזִיר לְשֶׁלְּפְנֵי פְנְיוּ וְהָאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִשְׁכַּר דִּבְי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שׁוֹר שְׁוֶה מָאתִים שָׁנְגַח שׁוֹר שְׁוֶה מְאתִים ּ וְאֵין הַנְּבֵלְה יִפְה בְּלוּם ּ זָה נוֹטֵל מְנֶה ּ וְזֶה נוֹטֵל מְנֶה ּ חְזֵר וְנָגַח שׁוֹר אַחֵר שְׁוֶה מָאתִים זוּז מָאתִים וּוֹז מִל חֲמִשִּׁים זוּז חַזָר וְנָגַח שׁוֹר אַחֵר שַׁוֶה מַאתִים זוּז וְזֵה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים זוּז חַזֵר וְנָגַח שׁוֹר אַחֵר שַׁוֶה מַאתִים זוּז וְזִה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים זוּז חַזַר וְנָגַח שׁוֹר אַחֵר שַׁוֶה מַאתִים זוּז וְזִה נוֹטֵל חֲמִשִׁים זוּז חַזַר וְנָגַח שׁוֹר אַחֵר שַׁוֶה מַאתִים יִּיִ

ָהָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מָנֶה ּ וְשֶׁלְּפָנִיו חֲמִשִּׁים זוּז ּוּשְׁנַיִם הָרִאשׁוֹנִים דִינַר זְהָב:

שׁוֹר שֶׁהוּא מוּעָד לְמִינוֹ וְאֵינוֹ מוּעָד לְשָׁאֵינוֹ מִינוֹ מוּעָד לְמִינוֹ מוּעָד לְמִינוֹ מוּעָד לְאָדָם וְאֵינוֹ מוּעָד לַבְּהֵמְה מוּעָד לַקְּטַנִּים וְאֵינוֹ מוּעָד לַבְּהָמָה מוּעָד לוֹ מְשַׁלֵּם נָזֶק שָׁלֵם וְאָת לַגִּדוֹלִים אֶת שֶׁהוּא מוּעָד לוֹ מְשַׁלֵּם נְזֶק שָׁלֵם וְאָת שָׁאֵינוֹ מוּעָד לוֹ מְשַׁלֵם חֲצִי נָזֶק אֵמְרוּ לִפְנִי רִבִּי יְהוּדְה הְבֵרי שֶׁהוּא מוּעָד לַשַּׁבְּתוֹת וְאֵינוֹ מוּעָד לַחוֹל אָמַר לְהֶם לַשַּׁבְּתוֹת מְשַׁלֵם חָצִי נָזֶק לַשַּׁבְּתוֹת מְשַׁלֵם חֲצִי נָזֶק לֵעַב לִשְׁלַשְׁה יְמִי שַׁבְּתוֹת: אֵימְתִי הוּא תְם מִשֶּׁיַחְזוֹר בּוֹ שְׁלשָׁה יְמִי שַׁבְּתוֹת:

ַ שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנְגַח לְשׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵשׁ וְשֶׁל הֶקְדֵשׁ שְׁנְגַח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שָׁנְגַח לְשׁוֹר בְעַהוּ וְלֹא שֶׁנְגַח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שָׁנְגַח לְשׁוֹר שֶׁל גוֹי שֶׁנְגַח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שָׁנְגַח לְשׁוֹר שֶׁל גוֹי שֶׁנְגַח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֵּין תִּם בֵּין מוּעָד פָּטוּר וְשֶׁל גּוֹי שֶׁנְגַח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִין תִּם בֵּין מוּעָד מִּלְם נֵזֵק שָׁלָם:

י שׁוֹר שֶׁל פִּקַּחַ שֶׁנְּגַח שׁוֹר שֶׁל חֵבשׁ שׁוֹטֶה וְקְטָן חַיָּב.
וְשֶׁל חֵבשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁנְּגַח שׁוֹר שֶׁל פִּקַח פְּטוּר.
שׁוֹר שֶׁל חֵבשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁנְגַח. בִּית דִּין מַעֲמִידִין
לְהֶן אַפּוֹטְרוֹפּוֹס וּמְעִידִין לְהֶם בִּפְנֵי אַפּוֹטְרוֹפּוֹס נִתְפַּקַח
הַחֵבשׁ נְשְׁתַּפָּה הָשׁוֹטֶה וְהִגְּדִיל הַקְטָן. חָזַר לְתַמּוּתוֹוּ
דְּבְרֵי רִבִּי מִאִיר רִבִּי יוֹטֵי אוֹמֵר הָבֵי הוּא בְחָזְקְתוֹ שׁוֹר
הָבֶי וֹמֵי אוֹמֵר בִּי יִנַּח וְלֹא שֶׁיַנִּיחוּהוּ:

י שׁוֹר שֶׁנְגַח אֶת הָאָדָם וּמֵת מוּעָד מְשַׁלֵּם כּּפֶּר וְתָם בְּּטוּר מִן הַכּּפֶּר וְזֶה וְזֶה חַיָּבִים מִיתָה וְכֵן בַּבֵּן וְכֵן בַּבְּת פָּטוּר מִן הַכּּפֶּר וְזֶה וְזֶה חַיָּבִים מִיתָה וְכֵן בַּבֵּן וְכֵן בַּבְּת נְגַח עֶבֶד אוֹ אָמָה נוֹתֵן שְׁלֹשִׁים סְלְעִים בִּין שֶׁהוּא יָפֶה מָגָה מָנָה וּבִין שֵׁאֵינוֹ יָפָה אֵלָא דִינָר אָחָד:

ישׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְחַבֵּךְ בַּפֹּתֶל יְוְנָפַל עַל הָאָדְם נִתְפַוּן לַהְרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה וְהָרַג אֶת הָאָדְם לַגּוֹי וְהָרַג בֶּן יִשְׂרָאֵל לַנִּפַלִים וְהַרַג בֵּן קַיָּמַא פַּטוּר:

י שׁוֹר הָאִשָּׁה שׁוֹר הַיְּתוֹמִים שׁוֹר הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שׁוֹר הַמִּדְבָּר שְׁוֹר הַגָּר שָׁמֵת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין הַמִּדְבָּר שׁוֹר הַבָּקְדֵּשׁ שׁוֹר הַגִּר שָׁמֵת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין הַהְּבְּר שׁוֹר הַמִּדְבָּר שׁוֹר הַמִּדְבָּר שׁוֹר הַמֶּדְבָּר שׁוֹר הַבְּּרְבִּים מִיתָה הִנְּר שָׁמֵת (וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין) פְּטוּרִים שׁוֹר הַבֶּר שָׁמֵת (וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין) פְּטוּרִים מִן הַמִּיתָה לְפִי שֶׁאֵין לְהֶם בְּעָלִים:

י שׁוֹר שֶׁהוּא יוֹצֵא לְהִסְּקֵלֹּ וְהִקְדִישׁוֹ בְעָלָיו אֵינוֹ מְקָדְשׁי שְׁחָטוֹּ בְּשָׂרוֹ אָסוּר ּ וְאָם עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹּ הִקְדִּישׁוֹ בְעַלְיוּ מְקָדְשׁ וְאָם שְׁחָטוֹּ בְּשָׂרוֹ מוּתָר:

מְסְרוֹ לְשׁוֹמֵר חִנָּם וְלַשׁוֹאֵל לַנּוֹשֵׂא שְׂכָר וְלַשׁוֹבֵר לִבְּנְסוּ תַּסְרוֹ לְשׁוֹמֵר חִנָּם וְלַשׁוֹאֵל לַנּוֹשֵׂא שְׂכָר וְלַשׁוֹבֵר נְבְנְסוּ תַּחְת הַבְּעָלִים מוּעָד מְשַׁלֵם נָזֶק שָׁלֵם וְתָם מְשַׁלֵם תְּצִי נָזֶק שְׁלֵם וְתָשׁרוֹ בְעָלִיו בְּמוֹסֵרְה וְנָעַל בְּפְנָיו כְּרָאוּי וְיָצָא וְהוּיִיק אֶחְד תִּם וְאֶחָד מוּעָד תַּיָב דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר רְבִּי יְהוּדְה אוֹמֵר תִּם חַיָּב וּמוּעָד פְּטוּר שֶׁנָּאֲמֵר וְלֹא יִשְׁמְרֶנוּ בְּעַלְיו וְשְׁמִוּר הוּא זֶה רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֵין לוֹ שְׁמִירָה בּעָלְיו וְשָׁמוּר הוּא זֶה רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֵין לוֹ שְׁמִירָה אֵלְא סַבִּין:

פרק ה

שׁוֹך שֶׁנְגַח אֶת הַפְּרָה ּוְנִמְצָא עוֹבְרָהּ בְּצִדְּהּ וְאֵין יָדוּעַ.
אם עַד שֶׁלֹּא נְגָחָהּ יֵלְדָה אִם מִשֶּׁנְגָחָהּ יֵלְדָה מְשַׁנְּגַחָהּ יֵלְדָה מְשַׁנְּגַחָהּ יֵלְדָה מְשַׁנִּם חֲצִי נָזֶק לַפְּרָה וּרְבִיעַ נָזֶק לַוְּלֶדְי וְכֵן פְּרָה שֶׁנְּגְחָה אֶת הַשׁוֹר וְנִמְצָא וְלָדָהּ בְּצִדְּהּ וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹא גְּתְחה יֵלְדָה. מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזֶק מִן גַּגְקָה יֵלְדָה. אָם מִשְׁנְגְּחָה יֵלְדָה. מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזֶק מִן הַנְּלֵד:

בְּקַלְּה שָׁהִּכְנִיס קְּדֵרוֹתִיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹא בְּרְשׁוּת וְשִׁבְּרְתַּן בְּהֶמְתּוֹ שֶׁלֹ בַּעַל הַבַּיִת פְּטוּר וְאָם בִּרְשׁוּת וְשִׁבְּרְתַּן בְּהֶמְתּוֹ שֶׁלֹ בַּעַל הַבִּיִת פְּטוּר וְאָם הִיְּכָּי בְּרְשׁוּת הַיָּב וְאָם הִכְנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל הַבַּיִת שָּלֹא בַּעַל הַבִּית פְּטוּר וְאָם הָוְּקְה בְּרְשׁוּת וַאֲּכָלְתַן בְּהָמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבִּיִת פְּטוּר וְאִם הָוְקְה בְּרְשׁוּת בַּעַל הַבִּירוֹת חַיָּב וְאָם הִכְנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל הָחָצֵר הַיָּבין הַבּיִוֹה הַרְשׁוּת בַּעַל הָחָצֵר חַיָּב וְאָם הַכְנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל הָחָצֵר חַיָּב:

י הְּכְנִיס שׁוֹרוֹ לַחֲצֵר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בְרְשׁוּת ּנְגָחוֹ שׁוֹרוֹ שֶׁלְ בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִרְשׁוּת ּנְגָחוֹ שׁוֹרוּ שֶׁל בַּעַל הַבִּיִת הָּיָב עָל הַבַּיִת חַיָּב נְפַל לְבוֹרוֹ וְהִבְאִישׁ נְגַח הוּא שׁוֹרוֹ שֶׁל בַּעַל הַבִּיִת חַיָּב נְפַל לְבוֹרוֹ וְהִבְאִישׁ מֵימִיו חַיָּב הָיָה אָבִיו אוֹ בְנוֹ לְתוֹכוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַכּּפֶּר מִימִיו חַיָּב הְבִי אוֹמֵר בְּכֻלְּן וְאִם הִכְנִיס בְּרְשׁוּת בַּעַל הָחָצֵר חַיָּב רִבִּי אוֹמֵר בְּכֻלְּן אֵיִם בָּעַל הַבַּיִת לְשִׁמוֹר:

י שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְכַּוּין לַחֲבִירוֹ· וְהִכָּה אֶת הָאִשָּׁה וְיִצְאוּ יִּלְדֶיהָ שָּׁהָיָה מִתְכַּוּין לַחֲבִירוֹ· יְלָדֶיהָ פָּטוּר מִדְּמֵי וְלָדוֹת ּ וְאָדְם שֶׁהָיָה מִתְכַּוִּין לַחֲבִירוֹ·

וְהַכָּה אֶת הָאִשָּׁה וְיִצְאוּ יְלָדֶיהָ מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת ּכֵּיצִד מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת ּ כֵּיצִד מְשַׁלֵם דְּמֵי וְלָדוֹת ּ שָׁמִין אֶת הָאִשְּׁה כַּמָּה הִיא יְפָה עַד שָׁלֹא יֵלְדָה ּ וְכַמָּה הִיא יְפָה מִשְּיֵלְדָה ּ אָמַר רַבְּן שִׁמְעוֹן בָּן גַּמְלִיאֵל אִם כֵּן מִשֶּׁהָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת מַשְׁבַּחַת ּ אֶלְא שָׁמִין בֶּן גַּמְלִיאֵל אִם כֵּן מִשֶּׁהְאִשְּׁה יוֹלֶדֶת מַשְׁבַּחַת ּ אֶלְא שָׁמִין אֶת הַוְּלְדוֹת כַּמָּה הֵן יְפִין ּ וְנוֹתֵן לַבַּעַל ּ וְאִם אֵין לָה בַּעַל נְתַל לְיוֹרְשָׁיו ּ הָיְתָה שִׁפְּחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה ּ אוֹ גִּיוֹרֶת ּ פָּּטוּר:

הַחוֹפֵּר בּוֹר בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּפְּתָחוֹ לִּרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ בִּרְשׁוּת הָיָחִיד בְּרְשׁוּת הַיָּחִיד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בּרְשׁוּת הַיָּחִיד בּרְשׁוּת הַיְּחִיד בּרְשׁוּת הַיְּחִיד בּרְשׁוּת הַיְּחִיד בּרְשׁוּת הַיְּחִיד בּרְשׁוּת הַיְּחִיד בּרְשׁוּת הַיְּחִיד בּרִשׁוּת הְיָבִי וְנְפַּל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת חַיָּב אִם בֵּן לְפָּה נָאֲמַר בּוֹר שִׁיֵשׁ בּוֹ בְּדִי לְהָמִית עֲשָׂרָה טְפְּחִים אַף כְּל בּוֹר שִׁיֵשׁ בּוֹ בְּדִי לְהָמִית עֲשָׂרָה טְפְּחִים הִיִּי בְּחוּתִין מְעָשְׂרָה טְפְּחִים וְנְפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת בָּטוּר וְאִם הוּזְק טְפְחִים וְנְפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת בָּטוּר וְאִם הוּזְק בִּוֹ בְּוֹ בְּוֹתְיֹם שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת בִּיִּים וּנְפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת בּיִים וּנְפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּבִּר בּוֹר בּוֹת בִּיִים בּוֹ בִּבֹי בְּבִּי בְּיִבְּיִים בּוֹיִם בּוֹיִים בְּבִּי לְהָבִים בּוֹ שִׁר אוֹ חְמוֹר וּמִת בִּיִים בְּבִּבּל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חִמוֹר וּבְּבִית בְּיִבְּים בּוֹים בּוֹיִם בּוֹיִים בּוֹים בּּבִי לְבְבִּל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חְמוֹר וּבְבִּים בְּבִיים בּוֹים בּוֹים בּוֹים בּבֹי בְּבִים בְּבִים בְּבִּים בְּבִּים בְּבִים בּוֹים בּבִּי לְבִבְּים בּוֹים בּוֹים בּבִי בְּבִּים בּבִּי בְּבִים בּבִי בְּבִּבְים בּבִי בְּבִּבְים בּבֹּי בְּבִים בּבִי בְּבִּבּים בּבִי בְּבִבּי בְּבִּבְים בּבִים בּבִי בְּבִבּים בּבִי בְּבִּבְּים בּבְּים בּבִי בּבִים בְּבִים בּבִי בְּבִים בּבִים בּבְּים בּבִי בְּבִּים בּבִים בּבְים בּבְּבִים בְּבִּים בּבְים בּבְּים בּבְים בּבְים בּבְים בּבְּים בּבְים בּבְים בּבְּבְים בּבְּים בּבְים בּבְּים בּבְּבְשׁנִים בּבְּבִים בּבְּים בּבְים בּבְּבְים בּבְים בּבְים בּבְים בּבְּים בּבְים בּבְים בּבְּים בּבְים בּבְים בּבְּים בּבְים בּבְים בּבְּים בּבְּים בּבְּבְּים בּבְים בּבְּבְים בּבְּים בּבְּבְים בְּבְּבְּים בּבּים בּבְּים בּבְים בּבְּים בּבְים בְּבְּבְים בּבְּבְים בּבְּים בּבְּים בּבְּים בְּבְּבְּים בּבְּים בּבְּים בְּבְּים בְּבְּבְּים בּבְּים בְּבְּבְים בּבְּים בּבְּבְּים בְּבְיבְּים בּבְּים בְּבְּים בּבְּים בְּבְּים בְּיוּת בְּבְּים בּבְּים בְּבְים בְּבְּים בְּ

י בּוֹר שֶׁל שְׁנֵי שׁוּתָפִּין. עָבֵר עָלָיו הָרְאשׁוֹן וְלֹא כִּסְהוּ.
וְהַשֵּׁנִי וְלֹא כִּסְהוּ. הַשֵּׁנִי חַיָּב. כִּסְהוּ הָרְאשׁוֹן. וּבָא הַשֵּׁנִי
וְּהַשֵּׁנִי וְלֹא כִּסְהוּ. הַשַּׁנִי חַיָּב. כִּסְהוּ כָּרְאוּי. וְנְפַל
וְמְצְאוֹ מְגוּלֶה. וְלֹא כִסְהוּ. הַשֵּׁנִי חַיָּב. כִּסְהוּ כָּרְאוּי. וְנְפַל
לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת. חַיָּב. נְפַל לְפָנְיו מִקוֹל הַבְּרִיָּה
לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת. חַיָּב. נְפַל לְפָנְיו מִקוֹל הַבְּרִיָּה
חַיָּב. לַאֲחוֹרְיו מִקוֹל הַבְּרִיָּה פְּטוּר. נְפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר וְבַלְיו
וְנִשְׁתַבְּרוּי וְבַלְיו וְנִתְקֵרְעוּ. חַיָּב עַל הַבְּהַמְה. וּבְּטוֹר

עַל הַבֵּלִים ּנְפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקְטֶן חַיָּב ּבֵּן אוֹ בַת ּ עֶבֶד אוֹ אָמָה פְּטוּר:

י אֶחָד שׁוֹר וְאֶחָד כָּל בְּהֵמְה ּלִנְפִילַת הַבּוֹר ּוּלְהַפְּרְשַׁת הַר סִינִי וּלְתַשְׁלוּמֵי כֶפֶל ּוּלְהָשָׁבַת אֲבֵדָה ּלִפְּרִיקָה ּ לַחֲסִימָה ּלְכִלְאַיִם ּוּלְשַׁבְּת ּוְבֵן חַיָּה וְעוֹף ּבִּיוֹצֵא בְהָן ּאִם כֵּן לָמָה נָאָמַר שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר ּאֶלָא שֶׁדִבֵּר הַכְּתוּב בַּהוֹוֶה:

פרק ו

הַכּוֹגֵס צֹאוֹ לַדִּיר וְנָעַל בְּפָנֶיהָ כָּרָאוּי׳ וְיֵצְאָה וְהִזִּיקָה פָּטוּר׳ לֹא נָעַל בְּפָנֶיהָ כָּרָאוּי׳ וְיֵצְאָה וְהִזִּיקָה פָּטוּר׳ לֹא נָעַל בְּפָנֶיהָ כָּרָאוּי׳ וְיֵצְאָה וְהִזִּיקָה חַיָּבי נִפְרְצָה בַּלַיְלָה׳ אוֹ שֶׁפְּרְצוּהְ לִסְטִים׳ וְיֵצְאָה וְהִזִּיקָה פָּטוּר׳ הוֹצִיאוּהְ לִסְטִים (לִסְטִים) חַיָּבִים:

י הְנִּיחָה בַחַמְּה. אוֹ שֶׁמְּסָרָה לַחֵבשׁ שׁוֹטֶה וְקְטָן. וְיִצְאָה וְהָזִּיקָה חַיָּב. מְסָרָה לָרוֹעֶה. נִכְנַס רוֹעֶה תַּחְתִּיו. נְפְלָה לַגִּינָה וְנָהֲנֵית. מְשְׁלֵם מַה שֶׁנָּהְנִית. מְשְׁלֵם מַה שֶׁהָזִיקָה. שְׁמִּין בֵּית מְשַׁלֵם מַה שֶׁהִזִּיקָה. שְׁמִין בִּית מְשַׁלֵם מַה שֶׁהִזִּיקָה. שְׁמִין בִּית סְאָה בְּאוֹתָה שְׂבֶיה הַיִּא יְפָה. רִבִּי שְׁמְעוֹן אוֹמֵר אֶכְלָה פֵּירוֹת גְּמוּרִים מְשַׁלֵם פִּירוֹת גְּמוּרִים. שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֶכְלָה פֵירוֹת גְּמוּרִים מְשַׁלֵם פִּירוֹת גְּמוּרִים. אם סָאָה סַאָה אם סָאתִים סָאתִים:

י הַמַּגְדִישׁ בְּתוֹדְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּתּ וַאֲכָלְתַן בְּתֵּלְ הַשְּׁדֶה חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִרְשׁוּתּ בַּעֵל בְּעֵל הַשְּׂדֶה פָּטוּר וְאָם הֻוְּקָה בְּהֶן בַּעַל בְּעֵל הַשְּׁדֶה חַיָּב: הַגָּדִישׁ חַיָּב וְאָם הִגְּדִישׁ בִּרְשׁוּת בַּעַל הַשְּׂדֶה חַיָּב: יַהַשׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵרָה בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקְטֶן ּפְּטוּר בְּדִינֵי שְׁמִיִם שְׁלַח בְּיַד פָּקַחַ הַפְּקַחַ חַיָּב בְּדִינֵי שְׁמִיִם שְׁלַח בְּיַד פָּקַחַ הַפְּקַחַ חַיָּב אָתְד הַבִּיא אֶת הָעֵצִים הַמִּביא אֶת הָעֵצִים חַיָּב אָתְד הַבִּיא הָעֵצִים וְאָחָד הַבִּיא הָאוּר הַבִּיא הָמֵצִים וְאָחָד הַבִּיא הָאוּר הַבִּיא הָמֵצִים וְאָחָד הַבִּיא הָאוּר הַבְּעָרָה וְאָכְלָה הַמְּלַבָּה חַיְּב אֵן פְּטוּרִין הַשּׁוֹלֵח אֶת הַבְּעֵרָה וְאָכְלָה וֹמְצִים אוֹ עְפְר חַיְב שׁוֹלֵח אֶת הַבְּעֵרָה וְאָכְלָה וֹמְצִים אוֹ עָפְר חַיְב שׁׁנְאָבֶּה אוֹ הַשְּׂדֶה שַׁלֵם וּמְבְּעִיר אֶת הַבְּעֵרְה עְבְרָה גְּדֵר שְׁהוּא גְבוֹה וְמִיּלְם הַמִּבְעִיר אֶת הַבְּעֵרְה עְבְרָה גְּדֵר שְׁהוּא גְבוֹה בְּתֹּיִל אַמֹּת רוֹאִין אוֹתָה בְּאַלוּ הִיא בְּאָמְצַע בֵּית כּוֹר בְּבִיקְיקָה אוֹמֵר שְׁעַעָּר אוֹמָר שָׁשׁ עָשְׂרֵה אַמּוֹת בְּדֶרְךְ רְשׁוּת הָרַבִּים יִּשְּׁתְיִן אוֹמֵר שַׁעַבוֹר הַדְּלִיקְה רְבִּי שְׁמְעוֹן אוֹמֵר שַׁלַם רִבִּי בְּעִרָּה אוֹמֵר חֲמִשִׁים אַמְּה הָבִּי שְׁמְעוֹן אוֹמֵר שַׁלַם רָבִי בְּעִרָּה אוֹמֵר חֲמִשִׁים אַמְּה רִבִּי שְׁמְעוֹן אוֹמֵר שַׁלֵם רָבִּי בְּבְיִר אִת הַבְּעִרְה אַמּה רָבִי שְׁמְעוֹן אוֹמְר שַׁלִּם הַמַבְּעִיר אָת הַבְּעִרְה אַמּוֹת בְּבָרְד וְשִׁתְּוֹן אוֹמֵר שַׁלֵּם רָבִייִב א אוֹמֵר חֲמִשְׁים אַמְמְרִיר אָת הַבְּעָרְה הַבְּעָרְה רַבְּיִר בְּיִר בְּיִר שְׁמְיוֹן אוֹמְר שָׁבִּיר אָת הַבְּעִרְר אָת הַבְּעֵרְה הַבְּיִר הָּבְיִר בְּיִר בְּיִר בְּיִר בְּיִיר בְּיִר בְּתִיר אָת הַבְּעִרְה הָבְּתְרָה הַבְּלִיקְה.

הַמַּדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ וְהָיוּ בּוֹ כֵלִים וְדֶלְקוּ רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר יְשַׁלֵּם (בְּל) מַה שֶׁבְּתוֹכוֹ וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ מְשַׁלֵּם (בְּל) מַה שֶׁבְּתוֹכוֹ וַחֲכָמִים אוֹמְרִים הָיָה גְּדִי מְשַׁלֵּם אֶלְּא גָּדִישׁ שֶׁל חִטִּין אוֹ שֶׁל שְׁעוֹרִים הָיָה גְּדִי בְּפוּת לוֹ וְעֶבֶד סְמוּך לוֹ וְנִשְׂרַף עִמּוֹ פְּטוּר וּמוֹדִים חֲכָמִים לוֹ וּגְדִי סְמוּך לוֹ וְנִשְׂרַף עִמּוֹ בְּטוּר וּמוֹדִים חֲכָמִים לְּרִבִּי יְהוּדָה בַּמַּדְלִיק אֶת הַבִּירָה שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם כְּל מַה שָׁבּתוֹכָה שָׁבּוֹ דְּרִיק בָּנִי אָדָם לְהָנִיחַ בַּבָּתִּים: שִׁבּתוֹכָה שָׁבּוֹ דֵרֵך בְּנִי אָדָם לְהָנִיחַ בַּבָּתִּים:

ְּגֵץ שֶׁיָּצָא מִתַּחַת הַפָּטִישׁ וְהִזִּיק חַיָּבּי גָּמְל שֶׁהָיָה טְעוּן פִּשְׁתָּן וְעָבַר בִּּרְשׁוּת הָרַבִּים ּ וְנִכְנַס פִּשְׁתָּנוֹ לְתוֹךְ הֶחְנוּת. וְדֵלְקָה בְּנֵרוֹ שֶׁל חַנְוְנִי וְהִדְלִיק אֶת הַבִּירָה בַּעַל הַגְּמְל מִיָּב הִנִּיחַ הַחַנְוְנִי נֵרוֹ מִבַּחוּץ. הַחַנְוָנִי חַיָּב הִבִּי יְהוּדְה אוֹמֵר בְּנֵר פָּטוּר:

פרק ז

מְדָבְּתְ מִדַּת תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל מִמִּדַת תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשְׁהּ שָׁמִּדַת תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל נוֹהֶגֶת בֵּין בְּדְבְר שָׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים וּמִדַּת שַּׁשְלוּמֵי כֶפֶל נוֹהֶגֶת בִּין בְּדְבְר שָׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים וּמִדַּת תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשְׁהּ אֵינָהּ נוֹהֶגֶת אֶלְּא בְּשׁוֹר וְשָׂה תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשְׁהּ אִישׁ שוֹר אוֹ שֶׁה וּטְבְחוֹ וּמְכְרוֹ בְּלְבְד שִׁנִּב אַחַר הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְלִא בְּטוֹבַת אַחַר הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְלִא הַטּוֹבַת אַחַר הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבְּעָה וַחֵמִשְׁלוּמֵי אַרְבְּעָה וַחַמִּשְׁה:

בְּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמְכַר עַל פִּיהֶם אוֹ עַל פִּי שְׁנַיִם אַחַרִים מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמִי אַרְבָּעָה וַחֲמִשְׁה ּגָּנַב וּמְכַר בְּיוֹם בְּשַׁבְּת גְּנַב וּמְכַר לַעֲבוֹדַת אֱלִילִים ּגְּנַב וְטָבַח וּמְכַר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים ּגְּנַב מִשֶּׁל אָבִיו וְטָבַח וּמְכַר וְאַחַר כַּךְ מֵת אָבִיו גְנַב וְטָבַח וְאַחַר כַּךְ הִקְדִּישׁ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשְׁה ּגָּנַב וְטָבַח לִרְפוּאָה אוֹ לַכְּלְבִים הַשֹּׁלוּמֵי אַרְבָּעָה טְרֵפָּה הַשׁוֹחֵט חוֹלִין בְּעָזָרָה מְשַׁלֵּכִם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה טְרֵפָּה הַשׁוֹחֵט חוֹלִין בְּעָזָרָה מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחָמִשָּׁה רְבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר בִּשְׁנִי אֵלוֹ: י גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמְכַר עַל פִּיהֶם וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין מְשַׁלְמִין הַכּּל גָנַב עַל פִּי שְׁנִים וְטָבַח וּמְכַר עַל פִּי שְׁנִים מְשַׁלְמִין הַכּּל גָנַב עַל פִּי שְׁנִים וְטָבַח וּמְכַר עַל פִּי שְׁנִים מְשַׁלְמִין אַלוּמִי מְשַׁלְמִין הַשְּׁלוּמֵי שְׁלשָׁה תַּשְׁלוּמִי כֶפֶל וְהָש הַמְשְׁלוּמִי כֶפֶל וְהָם נְמְשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְהָם מְשַׁלְמִין תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְהָם מְשַׁלְּמִין תַּשְׁלוּמִי כֶפֶל וְהָם מְשַׁלְּמִין תַּשְׁלוּמִי כֶּפֶל וְהָם מְשַׁלְּמִין תַּשְׁלוּמִי שְׁלשָׁה אָחָד מִן הָאַחֲרוֹנִים זוֹמֵם בּעֵלָה כָּל הָעֵדוּת עִּינִיה אָחָד מִן הָרְאשׁוֹנִים זוֹמֵם בְּעֵלָה כָּל הָעֵדוּת שָׁנִיְה אָמִין בִּיךָה אֵין טְבִיחָה וְאֵין מְכִירָה:

י גָנַב עַל פִּי שְׁנִים וְטָבַח וּמְכַר עַל פִּי עֵד אֶחְד׳ אוֹ עַל פִּי עַצְמוֹ׳ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי צֵל פִּי עַצְמוֹ׳ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אָרְבָּעָה וַחְמִשְׁה׳ גָּנַב וְטָבַח בְּשַׁבָּת גָּנַב וְטָבַח לַעֲבוֹדַת אֶלִילִים גְּנַב מְשָׁל אָבִיו וּמֵת אָבִיוֹ וְאַחַר כַּךְ טָבַח וּמְכַר׳ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי בָּךְ טָבַח וּמְכַר׳ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי בָּבְ עָבַח וּמְכַר׳ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי בָּבְּעָה וַחְמִשְׁה׳ רְבִּי שִׁמְעוֹן כֶּפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה אוֹמֵר קָדְשִׁים שָׁחַיָּב בְּאַחָרְיוּתָם מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחַמִּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחְמִשְׁלוּמִי אַרְבָּעָה וַחְמִשְׁלוּמִי אַרְבָּעָה וַחְמִשְׁלוּמִי אַרְבָּעָה וַחְמִשְׁלוּמִי אַרְבָּעָה וַחְמִשְׁלוּמִי אַרְבָּעָה וַחְמִשְׁלוּמִי אַרְבָּעָה וַחְיָב בְּאַחְרִיוּתִם פָּטוּר:

ֶּ מְכָרוֹ חוּץ (מֵאֶחָד) מִמֵּאָה שָׁבּוּ אוֹ שֶׁהְיְתָה לוֹ בוֹ שׁוּתְפוּת הַשִּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ הַנּוֹחֵר וְהַמְּעַקֵּר מְשַׁלֵּם שׁוּתְפוּת הַבְּשׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ הַנּוֹחֵר וְהַמְּעַקֵּר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אֵרְבָּעָה וַחֲמִשְׁה ּגְּנַב בְּיְשׁוֹתְם כָפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אֵרְבָּעָה וַחְמִשְׁה ּ שִּגְנַב וְטָבַח וּמְכַר בִּרְשׁוּתְם אוֹ שֶׁגְנַב וְטָבַח וּמְכַר בִּרְשׁוּתְם אוֹ שֶׁגְנַב וְטָבַח וּמְכַר בִּרְשׁוּתִם אַרְבָּעָה וַחְמִשְׁה וּמְכַר חוּץ מֵרְשׁוּתָם מְשְׁלוּמֵי אַרְבְּעָה וַחְמִשְׁה. אֵבַל גַּנַב וְטָבַח וּמְכַר בִּרְשׁוּתַם פַּטוּר:

אחר השלמת כל מסכתא ומסכתא יאמר זה שלש פעמים ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך

הַדְרָן עֲלָךְ מַּפֶּכֶת (פּלוני) וְהַדְרָךְ עֲלָן דַּעְתָן עֲלָךְ מַפֶּכֶת (פּלוני) וְדַעְתְּךְ עֵלָן ּלָא נִתְנְשֵׁי מִינְךְ מַפֶּכֶת (פּלוני) וְלָא תִתְנְשֵׁי מִינְן לָא בְעַלְמָא הַדִּין וְלָא בִעַלְמָא דְאָתֵי:

ואחר כך יאמר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תוֹרֶתְדְּ אּוּמְנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּתְהֵא עִמְנוּ לְעוֹלָם הַבָּא חֲנַנְיָה בַּר פַּפָּא רַמְרִם בַּר פַּפָּא נַחְמָן בַּר פַּפָּא אָחַאי בַּר פַּפָּא אַבָּא מְרִי בַּר פַּפָּא רַפְרָם בַּר פַּפָּא רָכִישׁ בַּר פַּפָּא הַרָם בַּר פַּפָּא אַדָא בַּר פַּפָּא דָרוֹ בַּר פַּפָּא.

הַעֲרֵב נָא יָיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרֵתְדְּ בְפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְדְּ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ כֻּלְנוּ וְצָאֱצְאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְדְּ בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְאֵי שְׁמֶדְ וְלוֹמְדֵי תוֹרֵתֶדְ:

> מַאֹיְבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְּוֹתֶדְּ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּידְ לְמַעֵן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶידְ כִּי בָם חִיִּיתְנִי: בָּרוּדְ אַתָּה יְהוָה לַמְּדֵנִי חֻקֶּידְ: